

tasavvur

tekirdag ilahiyat dergisi | tekirdag theology journal

e-ISSN: 2619-9130

tasavvur, Haziran /June 2019, c. 5, s.1: 541-548

Uluslararası Geçmişten Günümüze Tekirdağ'da Dinî ve Kültürel Hayat Sempozyumu, 5-7 Nisan 2019, Tekirdağ, Türkiye

Ali SEVER

Araştırma Görevlisi, Namık Kemal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi,
Hadis Anabilim Dalı
Research Assistant, Namık Kemal University, Faculty of Theology,
Department of Hadith
Tekirdağ / TURKEY
asever@nku.edu.tr

ORCID ID: orcid.org/0000-0001-5615-2001

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Sempozyum Değerlendirmesi / Symposium Presentation
Geliş Tarihi / Date Received: 11 Mayıs / May 2019
Kabul Tarihi / Date Accepted: 12 Haziran / June 2019
Yayın Tarihi / Date Published: 30 Haziran / June 2019
Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran / June

Atıf / Citation: Sever, Ali. "Uluslararası Geçmişten Günümüze Tekirdağ'da Dinî ve Kültürel Hayat Sempozyumu, 5-7 Nisan 2019, Tekirdağ, Türkiye". *Tasavvur: Tekirdağ İlahiyat Dergisi* 5/1 (Haziran 2019): 541-548.

İntihal: Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.

web: <http://dergipark.gov.tr/tasavvur> | mailto: ilahiyatdergi@nku.edu.tr

Copyright © Published by Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi / Tekirdag Namık Kemal University, Faculty of
Theology, Tekirdag, 59100 Turkey.

Bütün hakları saklıdır. / All right reserved.

Sempozyum, Tekirdağ'ın değerlerini incelemek ve tanıtmak amacıyla Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi ve Diyanet İşleri Başkanlığı Tekirdağ İl Müftülüğü birlikteliğinde düzenlenmiştir. 5-7 Nisan 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilen sempozyum açılış konuşmaları, açılış konferansı, on iki müstakil oturum ve kapanış oturumuyla tamamlanmıştır. İlk gün Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Rektörlük Konferans Salonu'nda tekli oturum olarak ikinci gün Ziraat Fakültesi Konferans Salonu ve büyük amfide eş zamanlı olarak tebliğler sunulmuştur. Bu yazıda ikinci gün takip edilebilen oturumlar hakkında bilgi ve değerlendirmeye yer verilirken aynı zamanda gerçekleştirilen diğer oturumlara sadece program akışı verilmek suretiyle işaret edilmiştir.

Açılış konuşmasında İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hasan Keskin amaçlarının Tekirdağ'ın dinî ve kültürel değerlerini tanıtmak olduğunu belirterek katkı sunanlara teşekkürlerini ilettili. Tekirdağ İl Müftüsü İsmail İpek ise ecdadımızın güzel hatıralar bıraktıklarını ifade ederek bu sempozyumun gelecek nesillere bir eser olarak kalması ümidiyle konuşmasını tamamladı. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mümin Şahin Tekirdağ'ın kültürel yapısının oluşumundaki çeşitliliğe değinerek katkı verenlere teşekkür etti. İl Valisi Aziz Yıldırım da kültürün oluşmasında dinî unsurların önemine değinerek bu tarz sempozyumların şehrin çeşitli yönlerini de gündeme alacak şekilde devam ettirilmesinin gerekliliğini vurguladı.

Açılış konferansında Prof. Dr. Saadettin Ökten, "Şehir ve Medeniyet" başlığıyla dinleyicilere hitap ederek konu hakkında bilgilendirdi. Şehir mi insan için insan mı şehir için sorusunu izah edeceğini belirterek konuşmasına başladı. Modernitenin belli bir şehir ve insan tipi tanımladığını aktaran Ökten, modernitenin diğer insan tiplerini ihmal ettiğini ifade etti. Şehrin toplumsal eylemler için olduğunu söyleyen Ökten buradan insanın eylemlerinin incelenmesine geçmiştir. İnsanın içgüdüsel ve iradi eylemlerinin bulunduğu, iradi eylemlerde tercihlerin söz konusu olduğuna değindi. Tercihin ise değerlere göre şekilleneceğini belirterek bireyin kendi kimliğini kendi değerlerine göre tanımlayacağını vurguladı.

Değerlerin eyleme yansımaları neticesinde görünür hale geldiğini belirten konuşmacı, böylelikle öteki insanların da bizi tanımlayabileceklerini ifade etti. Buradan medeniyetle olan alâkaya geçen Ökten, değerler ve hayat kurgusu

tasavvurunun medeniyetin ana unsurlarından olduğunu ifadelerine ekledi. Hayat kurgusunun mekanı gerektirdiğini belirterek şehir ile olan ilgisine işaret etti. Şehrin doğanın değil, insanların irâdî tasarımları neticesinde üretildiğini vurguladı. Şehrin işlevsel ve simgesel boyutlarının bulunduğu temas eden konuşmacı, bunların içeriğine dair somut örnekler vererek konuyu açıkladı. Şehrin işlevsel ve etik olması gerektiğini söyleyen Ökten, böyle bir şehrin bilge ve bilginler/ulema ve meşâyih/filozoflar ve ruhbanlar tarafından oluşturulabileceğini belirterek konuşmasını tamamladı.

Sempozyumun birinci oturumu Prof. Dr. Kadir Özköse başkanlığında başladı. Bizim şehirlerimizin dinamik bir yönünün bulunduğunu belirten Özköse, her bir şehrin bir hâmisi bulunduğunu ve bunların temsil gücü yüksek şahsiyetler olduğunu söyleyerek oturumu başlattı. İlk olarak Prof. Dr. Nurettin Gemici “1572 No’lu Tekirdağ (Rodosçuk) Şer’iyye Siciline Göre Tekirdağ’da Dinî, Kültürel Hayat” başlıklı tebliğini sundu. Şer’iyye sicillerinin Osmanlı toplumunun sosyal ve iktisâdî hayatını sunmadaki katkısından bahseden Gemici, Tekirdağ’da incelenen zaman diliminde ticaretin canlı oluşunu, İstanbul’un iâşe aktarma merkezi gibi görev gördüğünü belirtti. Dönemin Tekirdağ’ında farklı etnik unsurların bulunduğu, mahallelerin isimleri, tüketilen ürünler ve sahip olunan meslekler bilgilerini mevcut defter kayıtlarından aktaran konuşmacı bu durumun Tekirdağ’ı farklı yönleriyle tanımamızın mümkün olduğunu ifade etti. İkinci konuşmacı olarak Dr. Fatih Köse “Mimar Sinan’ın Tekirdağ’da İnşa Ettiği Camiler ve Dinî Hayata Katkıları” başlıklı tebliğini sundu. Köse, Rüstem Paşa’nın şehre olan katkısına ve Mimar Sinan’a yaptırılan Rüstempaşa Külliyesi’nin şehir için önemine dikkat çekti. İbadet ve ilmi faaliyetlerin yanı sıra sosyal hayata katkılarına değindi. Tebliğde anlatılan ikinci yapı ise Marmara Ereğlisi’nde bulunan Ali Paşa Camii’dir. Yapılan müdahaleler neticesinde özgünlüğünü kaybettiğini belirten Köse, haziresinin bakımsızlığına da dikkat çekti. Sempozyumun somut katkılarından biri olarak bu tespitin önemi belirtilmelidir. İlk oturumun son sunumu “Tekirdağ’ın Hayra Vâkıf Kadınları” adıyla Dr. Zehra Gözütok Tamdoğan tarafından yapıldı. Genel manasıyla hanımların vakıf kurmadaki yerlerinden bahseden tebliği Tekirdağ ile ilgili örnekler vererek sunumunu tamamladı.

İkinci oturum Prof. Dr. Hasan Keskin başkanlığında başladı. “Osmanlı İlimiyesinde Tekfurdağlılar” başlığıyla Dr. Zeynep Altuntaş, 19. yüzyılda Sul-

tan Abdülmecid dönemi İstanbul medreselerindeki Tekfurdağlılar hakkında sunup yaptı. İlmiye sınıfında İstanbul'da Tekirdağlı Müftüzâdelerin ağırlığından bahseden Altuntaş, özellikle Müftüzâde Osman Efendi ve neslinin aldığı görevlere işarette bulundu. Tebliğde dikkat çeken hususlardan biri de Tekirdağ'dan İstanbul'a eğitim almaya gidenlerin genellikle Kara Mustafa Paşa Medresesi'nde tahsil hayatlarını sürdürdükleridir. Doç. Dr. Ramazan Ekinci ise sunumunda Şakâ'iku'n-Numâniyye zeyillerinde 20 Tekirdağlı alim hakkında bilgi verdi. Dr. Erdem Can Öztürk, "Çorlulu Esad Efendi ve Eserleri Üzerine Notlar" başlıklı bildirisini sundu. Döneminde siyaset ve gazetecilik alanlarında ön planda olan Esad Efendi'nin hayatından ve ittihâd-ı İslam fikrinden bahsedildi. İttihadın bozulmasının nedeni olarak ulu'l-emre itaatsizliği gördüğü belirtilen Esad Efendi'nin ittihâd-ı İslâm'ın nasıl gerçekleştirileceğine dair öne sürdüğü görüşlerine değinildi. Ayrıca Hükümet-i Meşrûta ve Coğrafya Lügati gibi eserlerinin özellikleri de anlatıldı. Oturumun son sunumu Dr. Yakup Yüksel tarafından "Çorlulu Vâiz Behiştî Ramazan Efendi Hayatı, Eserleri ve Tefsirciliği" başlığıyla yapıldı.

Üçüncü oturum Tasavvuf I başlığıyla Prof. Dr. Vecdi Akyüz başkanlığında başladı. İlk konuşmacı Prof. Dr. Kadir Özköse, "Malkara Kadısı Ömer Ziyâuddin Dağıstânî'nin Tasavvuf ve Tarikatlara Dair Fetvaları" isimli bildirisini sundu. Başlangıçta Dağıstânî'nin hayatını anlatan tebliğci onun Osmanlı'nın son döneminde sosyo-politik olaylarda ortaya koyduğu tavrına dikkat çekti. Daha sonra onun Fetavay-ı Ömeriyye adlı eseri çerçevesinde tasavvuf ve tarikatlara bakışını özetleyen Özköse, mezkur bilgilerin günümüzde de geçerliliğini sürdürdüğü yönünde tesbitini belirtti. İkinci konuşmacı Dr. Nevzat Sağlam birbirini tamamlayıcı tebliğler olması nedeniyle aynı oturumda bir diğer sunum olan Doç. Dr. İbrahim Işıtan'ın bildiriyle kendininkini harmanlayarak anlatımını tamamladı. Tekirdağ'ın manevî mimarlarından Mustafa Feyzi ve Osman Nuri Efendilerin tanıtıldığı bu sunumda tekke ve zaviyelerin kapandığı bir dönemde mezkûr isimlerin postnişinlik yaparak tarikatlarının günümüze ulaşmalarını sağlamaları dikkat çekici bilgilerden bazılarıdır. Oturumun son konuşmacısı Doç. Dr. Ferzende İdiz konuşmasında "Tekirdağlı Beheştî ve "Heşt Beheşt" Mesnevî'si Bağlamında Tasavvufî Görüşleri" hakkında tebliğini sundu. Beheştî'nin ihlas, edeb, cûd, zühd, sabır-rıza, ölüm-

dünyanın fâniliği ve peygamber sevgisi temalarıyla eserini oluşturduğu belirtildi.

Cuma gününün son oturumu olan dördüncü oturum Tasavvuf II başlığıyla Prof. Dr. Ömer Dumlu başkanlığında başladı. Birinci konuşmacı Prof. Dr. Yakup Çiçek, Muhammed Kemaleddin Haririzâde'nin Tibyânü'l-Vesâilî'ne dair izlenimlerini paylaştı. Dr. Mehmet Saki Çakır ise "Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı Devleti'nin Tekirdağ'da Desteklediği Bazı Tekkeler" başlıklı tebliğini sundu. Çakır, Tekirdağ'daki bazı tekkelerin onarılması ve taamiyye tahsisi gibi konularda desteklendiğini belirtti. Buna göre Kırımî Ahmed Efendi Tekkesi, Ali Baba Tekkesi ve Pazar Tekkesi devlet tarafından maddi destek sunulan Tekirdağ'daki tekkelerden bazılarıdır.

Eş zamanlı sunumların gerçekleştirildiği cumartesi gününde beşinci oturum Tasavvuf III başlığıyla Prof. Dr. Abdullah Kahraman başkanlığında başladı. Prof. Dr. Ali Bolat, "Taşralı Bir Melâmî Şeyhi: Hayrabolulu Ahmed Sarbân" adlı tebliğini sundu. Ahmed Sarbân'ın Osmanlı ordusunda devecibasılığı yaptığını belirten Bolat, onun Kaygusuz ve Ahmedî mahlaslarını kullanarak eserler kaleme aldığını belirtti. Hüsameddin Ankaravî ve Vizeli Alaaddin Efendi onun halifelerinden birkaçıdır. Bolat'a göre Ahmed Sarbân, Melamilik hakkındaki önyargıları yıkma adına önemli bir isimdir. İkinci konuşmacı Furkan Ustakurt, "Tekirdağ'da Bir Gülşenî Şeyhi Hâmid-i bî-Nevâ, Hayatı, Eserleri ve Risâleleri" adlı tebliğinde Hâmid-i bî-Nevâ ve eserleri hakkında bilgilendirmede bulunmuştur. Üçüncü konuşmacı Dr. Türkan Alvan, "Tekirdağ Mürefte Cerrâhî Tekkesi Şeyhi İsmail Hakkı Zühdi Efendi" başlığını taşıyan tebliğinde 19. Yüzyılda yaşayan İsmail Hakkı Zühdi Efendi'nin hayatına ve görüşlerine değindi. Silistre'de dünyaya gelen İsmail Hakkı Zühdi Efendi, geçimini Duyûn-i Umumiyye'de çalışarak karşılamış, şeyh olduktan sonra da burada çalışmaya devam etmiştir. Müntesiplerinin çoğu bürokrat olan şeyhin iki halife bıraktığı belirtilmiştir. Modernizmin etkilerini ihvanında da müşâhede eden İsmail Hakkı Zühdi Efendi, bu konuya sıklıkla değinmiştir. Bu oturumun son tebliği Emine Neslihan Dolamaç tarafından "Tekirdağlı Bir Kâdirî Şeyhi Suyolcuzâde Ahmed Nehrî ve Dîvânı" başlığıyla sunuldu. Hayatı hakkında bilgi verildikten sonra Nehrî'nin divanına yer verildi. Yazma nüshasının Vatikan'da bulunduğu belirtildi.

Altıncı oturum Namık Kemal başlığıyla Prof. Dr. Nureddin Gemici başkanlığında gerçekleştirildi. Prof. Dr. Hasan Keskin, "Namık Kemal'in Renan Müdafaası Bağlamında Kuran Anlayışı", Prof. Dr. Metin Özdemir, "Namık Kemal'in Renan Müdaafasındaki Reddiye Yöntemi", Doç. Dr. Mehmet Kenan Şahin, "Namık Kemal'in Din Anlayışı ve Oryantalizmle Mücadelesi", Dr. Recai Çetres, "Namık Kemal'in Şiirlerinde Dini Motif" başlıklarıyla tebliğlerini sundular. Yedinci oturum İslami İlimler I başlığıyla Prof. Dr. Yakup Çiçek başkanlığında gerçekleştirildi. Prof. Dr. Abdullah Kahraman, "Nevzade Atai'nin el-Kavlü'l-Hasen Adlı Eseri ve İslam Yargılama Hukuku Açısından Değerlendirilmesi", Dr. Fatih Yakar, "Çorlulu Sinan b. Ramazan'ın Mecmûatü'l-Fetâvâ İsimli Eserinde Borçlar Hukuku İle İlgili Konuların Tahlili", Dr. Hüseyin Baysa, "Süt Akrabalığı ile İlgili Bir Fetva Mecmuası: Alî Efendî eş-Şerî'atî et-Tekfurdağ'ın Mesâil-i Radâiyye Adlı Eseri", Dr. Hüseyin Okur, "Nev'î'nin Netâyicü'l-Fünûn Adlı Eserindeki Fıkıh ve Usul-i Fıkıh Dair Değerlendirmeleri" başlıklarıyla tebliğlerini sundular.

Sekizinci oturum İslami İlimler II başlığıyla Prof. Dr. Ali Bolat başkanlığında başladı. Birinci konuşmacı Prof. Dr. Ali Bulut, "Çorlu Ahmet Paşa Medresesi Müderrislerinden Hamza b. Turgut el-Aydinî ve Belâgat İlmindeki Yeri" başlığıyla sunduğu tebliğinde Hamza b. Turgut el-Aydinî'nin yaşadığı dönemdeki tanınırlığına ve eserlerinin medreselerde okutulduğuna dikkat çekti. İkinci konuşmacı Doç. Dr. Abdullah Taha İmamoğlu, "Malkara Kadısı Ömer Ziyâeddin Dağüstani'nin Hadis Eserlerinde Siyasete Zımnî Atıflar" başlıklı tebliğinde Dağüstani'nin hilafet kurumunu tasdik eden eserler kaleme aldığını belirtti. Ayrıca şerhlerini yapmış olduğu bazı eserlerdeki ilgili bâb başlıklarına "itaatü's-sultân", "itaatü'l-imam" gibi eklemelerde bulunduğuna işaret etti. Dağüstani'nin hadis yönünü inceleyen bir diğer tebliğ ise Dr. Osman Nedim Yektar tarafından "Ömer Ziyâeddin Dağüstani'nin Zevâ'idü'z-Zebîdî Adlı Eserinin Hadis İlmi Açısından Ele Alınışı" ismiyle sunuldu. Dağüstani'nin, Zebidi'ye yüz beş ilavesinin bulunduğunu söyleyen Yektar, onun hadisleri nakletme usulüne ve hangi konularda hadislere yer verdiğine değindi. Dördüncü konuşmacı Dr. Mahmut Yazıcı ise "Tekirdağlı Hasan Cemâlî Baba ve Rehnümâyî Sâlikîn Risalesinde Zikrettiği Hadislerin Değerlendirilmesi" başlıklı tebliğini sundu. Hasan Cemâlî Baba'nın Tekirdağ'ın ilk belediye

başkanı olduğuna işaret eden Yazıcı, onun Rehnümâyî Sâlikîn adlı risalesindeki rivayetlerin durumu hakkında bilgi verdi.

Dokuzuncu oturum Malkaralı Nev'î I başlığıyla Prof. Dr. Metin Özdemir başkanlığında başladı. Birinci konuşmacı Dr. Vezir Harman, "Yahya Nev'î Efendî'nin Muhassalü Mesâilî'l-Kelâmîyye Adlı Felsefî Kelam Eseri" adlı tebliğinde ilgili eserin içeriğinden ve kaynaklarından bahsetti. Ayrıca konu dizilişi olarak Beyzâvî'nin Tavâliu'l-envâr'na benzediğini ifade etti. İkinci konuşmacı Halil İbrahim Delen, "Firavun'un İmanıyla İlgili Tartışmalara Nev'î Yahya Efendî'nin Yaklaşımı" adlı tebliğini sundu. Bu konuda Nev'î'nin görüşünün Devvâni çizgisinde olduğunu belirten Delen, meselenin İbn Arabî'yi eleştirmeye doğru evrildiğine işaret etti. Üçüncü konuşmacı Dr. Özkan Öztürk'ün tebliği "Malkaralı Nev'î Yahya'nın "Keşfü'l-Hicâb Min Vechi'l-Kitâb" Adlı el-Füsûsu'l-Hikem Şerhinde İshrâkîlik ve Meşşâliğe Yapılan Atıflar" ismini taşımaktadır. Oturumun son konuşmacısı Dr. Ramazan Turan, "Malkaralı Nev'î Yahya'nın Keşfü'l-Hicâb Min Vechi'l-Kitâb Adlı Eserinde İnsan ve Âlemdeki Yeri" başlıklı tebliğinde insanın alemdeki yerini ilgili eser çerçevesinde dinleyenlere sundu.

Onuncu oturum Malkaralı Nev'î II başlığıyla Prof. Dr. Ali Bulut başkanlığında gerçekleştirildi. Sümeyra Turan, "Nev'î Efendi ve Netayicü'l-Fünun Adlı Eseri", Dr. Yakup Bıyıkoglu, "Nev'î'nin Netayicü'l-Fünun İsimli Eseri Bağlamında Tefsir İlmine Bakışı", Dr. Ahmet Bayındır, "Nev'î'nin Netâyicü'l-Fünun Adlı Eserinde İlm-i Hikmet'e Bakışı", Dr. Nizamettin Karataş, "Tekirdağ Müftülüğüne Gelen Sorular Çerçevesinde Tekirdağ'da Dini Hayat" başlıklı tebliğlerini sundular. Din hizmetleri başlığıyla düzenlenen on birinci oturum Doç. Dr. Osman Kara başkanlığında gerçekleştirildi. Prof. Dr. Bilal Bilgin, "Tekirdağlı Bir Din Gönüllüsü Adem Arslan", Dr. Hızır Yağcı, "Cumhuriyetten Günümüze Tekirdağ Müftüleri", Tekirdağ İl Müftü yardımcısı Melek Cingöz, "Tekirdağ'da Kadın ve Aileye Yönelik Yürütülen Din Hizmetleri", Dr. Ramazan Akkır, "Ziyaret Fenomeninin Kimlik Oluşumuna Etkisi: Arzu Baba Türbesi Örneği" adlı tebliğlerini sundular.

On ikinci oturum Din Eğitimi başlığıyla Doç. Dr. Mehmet Kenan Şahin'in başkanlığında başladı. İlk olarak Abdurrahman Şahin Tekirdağ'daki Diyanet Eğitim Merkezi ve sunduğu hizmetlerden bahsetti. İkinci konuşmacı Dr.

Adem Bölükbaşı, "Tekirdağ'daki Kur'an Kurslarında Din Öğretimi Faaliyetleri ve Yetişkin Eğitimi Açısından İncelenmesi" başlığıyla ilgili konuyu sayısal veriler ve yaptığı kısmî saha çalışmalarıyla elde ettiği sonuçları dinleyenlerle paylaştı. Üçüncü konuşmacı Nuran Çınar ise İmam Hatip Okulları'nın Tekirdağ'daki tarihi ve güncel serüvenine dair bilgilendirmede bulundu. Son olarak Dr. Muzaffer Üzümcü, "Öğrenciler Gözüyle Tekirdağ'da İlahiyat Eğitimi" başlıklı tebliğinde fakültemiz özelinde ilahiyat eğitimine dair paylaşımlarda bulundu. Çalışmasında yarı yapılandırılmış form ile görüşme yönteminden elde ettiği bulgulardan çıkardığı tespitlere değindi. Bu oturumla birlikte tebliğ sunumları tamamlanmış oldu ve değerlendirme oturumuna geçildi.

Kapanış oturumu Prof. Dr. Ömer Dumlu başkanlığında gerçekleştirildi. Prof. Dr. Kadir Özköse, Prof. Dr. Yakup Çiçek, Prof. Dr. Metin Özdemir, Prof. Dr. Ali Bulut, Prof. Dr. Nureddin Gemici, Prof. Dr. Hasan Keskin ve rektörümüz Prof. Dr. Mümin Şahin sempozyum hakkında değerlendirmelerini sundular. Bildiri yönüyle cumartesi günü tamamlanan sempozyum pazar günü Edirne gezisiyle sona ermiştir.

Tarihi süreç içerisinde farklı dönemlerden ve farklı isimlere yer verilerek ilmî çeşitliliğin sağlanması, özellikle son iki oturumda güncel konulara değinilmesi, bazı tebliğlerde şehir için pratik taleplerin ön planda işlenmesinin yanı sıra bazı sunumlarda kitâbî bir dil kullanılması, bazı konuşmacıların asıl konularına gelmeden sürelerinin bitmesi, yoğunluktan dolayı soru-cevap kısmının bulunmayışı gibi durumlar sempozyumun ardından akılda kalanlar olarak belirtilebilir. Burada aktarılan tebliğlerin içeriğine ulaşılabilmesi ve araştırmacıların daha rahat faydalanabilmesi için tebliğ metinlerinin basılması sempozyumdan istifadeyi arttıracaktır.